

Tractatvs De Pensionibvs Ecclesiasticis

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1671

Cap. XXXIII. Clericus qui pensionem obtinet vtrum ex eo solo gaudeat fori
priuilegio & petere poßit se remitti ad Iudicem Ecclesiasticum, quamuis
non habeat qualitates ex Concilio Tridentino ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98356)

CAPVT XXXIII.

ARGVMENTVM.

CLERICVS, qui pensionem obtinet, vtrum ex eo solo gaudeat fori priuilegio, & petere possit se remitti ad Iudicem Ecclesiasticum, quamuis non habeat qualitates ad hoc requisitas ex Concilio Tridentino. Et quæ illæ sint? Quæ sit differentia quoad fori priuilegium inter eum qui est in maioribus, & eum qui in minoribus Ordinibus constitutus; & eum qui habet beneficium, aut pensionem; & eum qui non habet. Quid de laico qui ex speciali Summi Pontificis gratia pensionem habet? & quibus ex causis pensio laicis assignari soleat? Pensionem loco beneficalis tituli possessam, fori priuilegium tribuere: & Clericum, qui pensionem obtinet, fori priuilegio frui concluditur ex veriori sententia.

S V M M A R I V M.

- 1 Quæ requirantur vt simplex Clericus gaudeat fori priuilegio.
- 2 Virum habitum, vel Tonsuram deferre sufficiat, an verò vtrumque requiratur, vt Clericus gaudeat priuilegio fori? & vtrumque requiri concluditur.
- 3 Tonsura gestacionem non adeo necessariam esse, quidam existimant.
- 4 Non requiritur trina monitio, vt Clericus non incedens in habitu & Tonsura, amittat fori priuilegium.
- 5 Constitutus in maioribus Ordinibus indistinctè gaudet priuilegio fori, siue pensionem aut beneficium habeat, siue non: & num. 7.
- 6 Qui beneficium obtinet, aut pensionem, quamuis nondum sacros Ordines susceperit, aut habitum & Tonsuram non deferat, gaudet fori priuilegio.
- 7 Laicus qui pensionem habet ex speciali Pontificis gratia, non gaudet priuilegio fori.
- 8 Ampliatur vt procedat, etiam si Papa laico pensionem concesserit Motu proprio.
- 9 Papa potest laicis pensionem assignare, & tunc illi nec ad residentiam, nec ad Officij diuini recitationem tenentur.
- 10 Laicus regulariter pensionis capax non est.
- 11 Clerici coniugati pensionum capaces non sunt.
- 12 Pensionem Papa concedere potest pro Officio temporali, veluti pro pulsanis organis, &c. vel pro alio ministerio temporali.
- 13 Papa laico pensionem alijs de causis assignare potest super beneficijs, veluti ratione paupertatis, aut alijs de causis.
- 14 Pensiones laicis assignatae sunt quid merè temporale.
- 15 Qui obtinet pensionem in titulum beneficij assignatam, gaudet fori priuilegio.
- 16 Clericum qui pensionem obtinet in materia fori, eodem iure censeri quo obtinentes beneficia, verius est.
- 17 Contrarium alij voluere: sed prima opinio verior est, num. 19.
- 18 Qui pensiones ultra summam sexaginta Ducatorum obtinent, tenentur incedere in habitu & Tonsura.
- 19 Clericum obtinentem pensionem, fori priuilegio gaudere, fuit declaratum in Vrbe per sacram Congregationem.
- 20 Ampliatur vt procedat, quamuis talis Pensionarius non incederet in habitu & Tonsura.

23 Declarationes Sacrae Congregationis vni legio habent.

VERITVR vtrum Clericus, qui pensionem habet super aliquo beneficio, gaudeat priuilegio fori, ita vt citatus coram iudice seculari, possit forum declinare, & petere se remitti ad Iudicem Ecclesiasticum? In hac quaestione variae sunt Doctorum sententiae. Quarum prima est illorum, qui existimant Clericum qui pensionem habet, fori priuilegio non gaudere, nisi incedat in habitu & Tonsura. Secunda vult, ex eo solum quod Clericus pensionem Ecclesiasticam obtinet, fori gaudere priuilegio.

Pro intellectu quaestionis supponendum est in primis, ad hoc vt Clericus fori priuilegio gaudeat, secundum Decreta Sacri Concilij Tridentini, sufficere vnum ex tribus quæ sequuntur: Primo, quod habitum & Tonsuram deferens, alicui Ecclesiae de mandato Episcopi inseruiat. Secundo, quod Clericalem habitum & Tonsuram deferens, in aliquo Seminario de Episcopi licentia degat. Tertiò, quod in habitu & Tonsura incedens, in aliqua Schola de Episcopi licentia versetur: vt refert Barbof. ad Concil. Trident. sess. 23. de reform. cap. 6. num. 24. † habitum autem & Tonsuram simul requiri certum est: ita vt non sufficiat sola gestatio habitus sine corona, vel corona sine habitu: Barbof. in l. Titia 35. num. 34. versic. vltima conclusio: ff. solut. matrim. Barbof. de Episcop. part. 2. alleg. 12. num. 19. Quamuis alij dicant sufficere delationem habitus sine Tonsura, vel Tonsura sine habitu, vt apud Anton. Resolut. lib. 3. cap. 48. num. 9. & 10. quem citat Diana resolut. moral. part. 1. tract. 2. resolut. 32. & Capiblane. de iure Baron. pragmat. 8. cap. 3. num. 28. † vbi dicit gestacionem Tonsurae non esse adeo necessariam, licet non neger vtrumque requiri, nempe habitum & Tonsuram: & ideo prima opinio est verior, quia Concilium vtrumque copulatiue exigit, vt Clericus in minoribus constitutus gaudeat fori priuilegio: † nec requiritur trina monitio & incorrigibilitas, sed statim Clericus in Minoribus constitutus non incedens in habitu & Tonsura, amittit fori priuilegium, Gratian. discept. forens. cap. 440. num. 8. & 9. quia quoad hoc correctæ sunt hodie antiqua iura.

Secundò supponendum est, quod quando agitur de constituto in maioribus seu Sacris Ordinibus, non est amplius quaerendum, vtrum sit destinatus & adscriptus alicui Ecclesiae, Seminario, vel Scholae, sed indistinctè talis persona gaudet priuilegio fori,

Tract. de Pension. Eccles. Cap. XXXIII. 89

- fori, siue pensionem aut beneficium habeat, siue non: quia Concilium Tridentinum d. sessione 23. cap. 6. quod requirit habitum & Tonsuram & alias predictas qualitates, ad hoc vt Clericus gaudeat fori priuilegio, loquitur tantum de eo, qui est prima Tonsura initiatus, aut in minoribus Ordinibus constitutus, aut beneficium Ecclesiasticum non obtinet: † Secus ergo in eo, qui beneficium Ecclesiasticum obtinet; quamuis nondum sacros suscepit Ordines, immo nec Tonsuram & habitum deferat; nam eo non obstante, fori gaudet priuilegio: Clar. in praxi, in § finali, quast. 36. numer. 19. in fine, versic. ceterum: vbi loquitur de eo qui incedit armatus vt miles: & quod non sit necessaria delatio habitus ad hoc vt possidens beneficium fori priuilegio gaudeat, patet ex eo quod Concilium loquitur alternativè, ibi nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, aut Clericalem habitum & Tonsuram: & sic sufficit ad hoc beneficium etiam sine habitu, iuxta vim & naturam propositionis Alternativæ: l. haec verba 124. ff. de verb. signific. Casar de Grass. de effect. Cleric. effect. 1. num. 1195. Anton. de Marin. quotid. resolut. part. 1. cap. 56. Diana part. 1. resolut. moral. tract. 2. resolut. 28.
- 7 Quoad illos qui ad maiores sacrosque Ordines promoti sunt, nulla est difficultas, quia quoad illos remanet in suo robore dispositio incis communis in cap. 2. de for. compet. & aliis similibus, quæ non est correctæ nisi quoad habentes simplicem Tonsuram, vel solos quatuor minores Ordines, vt patet ex illius lectione, & tradunt DD. hanc materiam tractantes.
- 8 Tertio supponendum est, hic non tractari de pensione quæ assignatur laico, qui aliquando pensionis capax est. Quia quamuis pensiones Ecclesiasticæ solis Clericis, & non laicis soleant assignari, vt testatur Gigas de pension. b. quast. 22. num. 14. Riccius in praxi resolut. decis. 157. num. 64. † etiam si pensio esset reservata Motu proprio, idem ibid. num. 15. quem sequitur Rota decis. 539. num. 6. & 7. part. 5. recent. tom. 2. Carol. de Grass. de effect. Clericatus, quast. 15. num. 7. Tusch. litera B. conclus. 56. num. 5. & 6.
- 10 Tamen Papa potest pensiones temporales Laicis referuare, vt dicit Rota decis. 50. num. 22. part. 5. recent. Rebuff. de pacific. possess. n. mibi 151. dicentes talem Pensionarium non teneri ad residentiam, neque ad recitationem Officij, & sine dubio posse Summum Pontificem ex sua magna in beneficiis potestate pensionem personis laicis super beneficiis constituere, testatur Garf. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 6.
- 11 Alioquin cessante speciali Summi Pontificis gratia, non potest quis pensionis esse capax, qui beneficiorum capax non sit. Garf. de benefic. part. 1. cap. 5. num. 121. Lotter. de re benefic. lib. 1. quast. 36. num. 18. † Vnde hodie Clerici coniugati sunt incapaces pensionum, quia si propter matrimonium pensio exinguitur, vt supra diximus; multo minus post contractum matrimonium concessa valebit; vt arguit Sanchez de matrimonio lib. 7. disput. 44. num. 9.
- 13 Causæ autem, propter quas Summus Pontifex pensionem laico concedere potest, sunt varæ: Primo, quia conceduntur pro seruitio, vel officio aliquo temporali, veluti pro pulsandis campanis, vel pro organis; Caccialup. de pens. quast. 15. Gomel. ad Regul. de Annal. quast. 21. paulo post principium, & similiter pensiones possunt assignari Coniugatis, Gigas de pension. quast. 54. num. 1. Sanleger. de Pensionib.

Secundò potest assignari pensio laico vel coniugato pro re vtiliter gesta, vel gerenda in fauorem Ecclesiæ; & sic pro ministerio temporali: Couat. super 4. Decret. 2. part. cap. 6. §. 3. num. 6. Salzed. in addit. ad pract. Diaz, cap. 80. litera E, versic. preterquam si à Romano Pontifice, allegans ad hoc Caccialup. de pens. quast. 30.

Non tamen est restricta Pontificis auctoritas ad solam causam famulatus Ecclesiæ, sed laicis etiam coniugatis pensiones super beneficiis aliis de causis concedere potest, veluti ratione paupertatis, aut alia ex causa, & sic possidentes pensiones omni culpa vacant: vt post alios plures censuit Sanch. dict. lib. 7. disput. 44. num. 9.

Igitur laicus huiusmodi pensiones obtinens, non gaudet fori priuilegio, cum sint merè temporales; vt concludit Ceuat. in tract. de cognit. per viam violent. quast. 62. num. 19. Et ratio est; quia iste pensiones, non sunt insigne, neque demonstratio status Clericalis, neque obligant ad statum Clericalem, nec ad Officium diuinum recitandum, nec aliqua ratione beneficio Ecclesiastico equiparari possunt, Riccius decis. Curia Archiep. Neapol. 192. num. vlt. part. 2. Marta de in iud. part. 2. cap. 32. num. 45.

Quartò supponendum est, nullam quoque esse dubitationem, quin possidens pensionem loco beneficalis tituli constitutam, gaudeat fori priuilegio: iuxta cap. conquirente, de Cleric. non residentib. & ibi Abbas num. 5. & nos de ea superius egimus: quia cum huiusmodi pensio sit verè beneficium Ecclesiasticum, comprehenditur sub dispositione Concilij Tridentini dantis priuilegium fori Clericalis iis qui beneficia possident: ita concludit Ceuat. loco citato quast. 62. num. 24. Gonzal. ad regul. 8. glos. 5. §. 5. num. 42.

His ita suppositis, concludendum est secundum veriore & receptiore sententiam, Clericum pensionis Ecclesiasticæ possessorem gaudere fori priuilegio, & petere posse se remitti ad suos Indices Ecclesiasticos, † aduersus quam conclusionem multi non infimæ notæ Doctores insurgunt: & inter cæteros Paril. de resignat. lib. 1. cap. 10. n. 70. dicens ita Sacram Congregationem declarasse die 19. Iunij 1586. nempe Clericum qui pensionem Ecclesiasticam obtinet non gaudere fori priuilegio, nisi Tonsuram & habitum deferat; & sic pensionem non comprehendi sub nomine beneficii in constitutione Concilij, sess. 23. de reform. cap. 6. Gonzal. ad regul. 8. glos. 5. §. 5. num. 6. qui verba dictæ declarationis Eminentissimorum Cardinalium Sacri Concilij Tridentini Interpretum refert, & Ricc. in decis. Cur. Archiep. Neapol. decis. 71. num. 11. part. 2. & decis. 192. num. 10. eadem parte, Ceuat. in tract. de cognit. per viam violent. part. 2. quast. 62. num. 31. Bonacin. tom. 2. in tract. de Legib. disput. 10. quast. 2. puncto 1. §. 4. num. 12. cum pluribus aliis quos citat Barbof. ad Concil. Trident. d. sess. 23. §. 4. num. 23.

Sed contrariam sententiam, & conclusioni nostræ conformem plures alij complectuntur, quos citat & sequitur Alexand. Sperell. decis. 132. num. 34. dicens, declarationem allegatam per Gonzal. & alios, esse apocrypham; & sapius contrarium fauore obtinentis pensionem fuisse per eandem Sacram Congregationem declaratum, provt de sua scientia testatur Barbof. de Episcop. part. 2. allegat. 21. n. 8. dicens hanc sententiam esse veriore. † Et quatenus contrariam quis sequi vellet, illam non habere locum nisi in pensionibus non excedentibus summam sexaginta Ducatorum auri de Camera, iuxta Bullam

90 Petri Francisc. de Tonduti Sanlegerij

Pij V.S.M. anno 1586. publicatam, quæ incipit *Pa-
storalis*: cùm pensiones supra illam summam obti-
nentes, teneantur incedere in habitu & Tonsura: &
ita Neapoli sæpius fuisse decisum testatur Marta de
iurisdic. part. 2. cap. 32. num. 45.

21 Sed hodie quæstio ista fuit sine dubio decisa per
dictam Sacram Congregationem inter Episcopum
Portugalem Dominum Rodericum de Cunha,
& Senatum Regium eiusdem Ciuitatis; & respon-
sum, eum, qui pensionem obtinet Ecclesiasticam,

haberi pro Clerico, & gaudere fori priuilegio, vt
per Barbof. qui testatur se vidisse & legisse proprium
originale illius Declarationis. † Quod intelligen- 22
dum est vt procedat, etiam si talis obtinens pen-
sionem, non incedat in habitu & Tonsura. Idem Bar-
bof. in *decis. Apostol. in verbo, fori priuilegium, de-
cis. 361. n. 7.* † Nemo autem dubitat, quin Declara- 23
tiones dictæ Sacræ Congregationis Cardinalium Sa-
cri Concilij Interpretum vim legis habeant; & bene
probat Garf. de *benefic. in prefatione sui tractatus.*

CAPVT XXXIV.

ARGVMENTVM.

TRVM sub titulo pensionis possit Episcopus ad sacros Ordines promouere
sibi subditum, siue familiaris ipsius sit, siue non. Familiares Episcopi, sub-
ditos esse ad effectum susceptionis Ordinum, si per triennium cõtinuum
cum illo fuerint commorati. Quibus tamen, si beneficium non habeant,
Episcopus de eo statim prouidere debet. Quomodo quis dicatur subditus
Episcopi ratione originis, vel domicilij. Vtrum subditus quis dicatur Episcopo ratione
pensionis, sicut illi subditus est ad susceptionem Ordinum ratione beneficij, aut etiam
generaliter in alijs casibus.

SVMMARIVM.

- 1 Cum nemo ad sacros Ordines promoueri debeat sine ti-
tulo sufficere, utrum ad hoc sufficiat titulus pensionis.
- 2 Vt quis suscipiat sacros Ordines sufficit vt habeat
sufficienter unde viuere possit.
- 3 Quando forma requiritur ad certum effectum, suffi-
cit quod adimpleatur per æquipollens, dummodo
idem resultet effectus.
- 4 Vt quis ad sacros Ordines promoueri queat, sufficit
quod det fideiussores idoneos pro alimentis.
- 5 Vtrum qui pensionem habet super beneficio possit
dici promotus a non suo Episcopo, si aliunde non
sit illi subditus.
- 6 Episcopus potest conferre sacros Ordines suo fami-
liari triennali, quamuis non sit de sua Diocesi.
- 7 Intellige, dummodo sciam hunc promotum prouideat
de beneficio.
- 8 Familiarem suum habentem iam beneficium suffi-
ciens Episcopus ad Ordines promouere potest, nec
aliud ipsi dare tenetur.
- 9 Alios non familiares Episcopus promouere non
potest, nisi sibi subditi sint ratione originis, do-
micilij, vel beneficij.
- 10 Episcopus originis dicitur illius loci, in quo pa-
ter illius natus est.
- 11 Ampliatur etiam si filius in alio loco quàm pa-
terne originis natus sit.
- 12 Non tamen quoad hoc inspicitur locus originis Aui.
- 13 Domicilium ex quibus in aliqua Diocesi acquiratur.
- 14 Ratione beneficij quis subditus Episcopo, vt illi
conferre possit Ordines, si in eia Diocesi situm sit.
- 15 Ampliatur vt procedat, sine beneficio datum
fuerit in titulum, siue in commendam.
- 16 Ratione pensionis nemo dicitur subditus Episcopo,
ad hoc vt dicatur proprius Episcopus pro collatio-
ne Ordinum.
- 17 Ratione patrimonij non dicitur proprius Episcopus
licet bona patrimonij in eius Diocesi posita sint.
- 18 Prabenda, seu pensio temporalis non dat iurisdi-
ctionem Episcopo ad conferendos Ordines sibi alia
ratione non subdito: & qui de hac materia tra-
ctant, remissine.

19 In genere nemo dicitur subditus Episcopo ratione
pensionis.

VM certum sit, neminem ad sacros Or- 1
dines promoueri posse, nisi habeat vn-
de viuere possit; cap. non liceat 2. de pra-
bend. nempe nisi habeat titulum bene-
ficij, vel patrimonij: Queritur utrum sufficiat titu-
lus pensionis Ecclesiasticæ super aliquo beneficio?
Resoluendum est, titulum pensionis in hac materia
esse sufficientem, si Episcopus Ordinum collator
ita iudicauerit. Ita sancitum est in Concil. Trident.
sess. 21. cap. 2. his verbis: Patrimonium verò, vel pen-
sionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi
quos Episcopus iudicauerit assumendos, pro necessitate,
vel commoditate Ecclesiarum; eoque prius perspecto,
patrimonium illud, vel pensionem verè ab eis obtineri,
talique esse qua eis ad vitam sustentandam satis sint.
Ita etiam refert Vgolin. in tract. de Episcop. part. 2.
cap. 26. §. 14. Barbof. de Episcop. part. 2. allegat. 19.
num. 74. † Quod etiam probatur ex eo, quod menti 2
& intentioni Concilij satisfit, quoties is qui pro-
mouendus est, habet reditus ex quibus alii possit &
viuere: † Quando enim aliquid requiritur ad cer-
tum effectum, sufficit quod adimpleatur per æqui-
pollens, dummodo idem resultet effectus, quia ef-
fectus magis inspicitur quàm modus: l. si mulier, in
principio, ff. ad Trebellian. & l. si mater, cum ibi no-
tatis per Decium num. 3. & 4. de instit. & substitut.
Tusch. litera E. conclus. 50. & 51. & litera F. con-
clus. 419. Rota apud Picum ad statut. Urbis, decis. 24.
num. 11. † vnde ad satisfaciendum intentioni Con-
cilij, sufficit si ordinandus dederit fideiussores
pro alimentis ipsi præstandis, vt refert Diana Reso-
lut. moral. part. 5. tract. 10. resolut. 48.

Attamen dubitari potest, utrum is qui pensio- 3
nem obtinet super aliquo beneficio sito in Diocesi
alicuius Episcopi, dicatur illius subditus ad effectum
vt illi validè sacros Ordines conferre possit? † &
quidem si agatur de Familiaribus triennialibus Epis-
copi, certum est ipsi licere dictis Familiaribus
etiam de eius Diocesi non existentibus Sacros Or-
dines conferre, si id pro suæ Ecclesiæ utilitate vel
commodi